

Na Krajowej liście niematerialnego dziedzictwa kulturowego pojawiły się nowe wpisy, które wzbogacają zbiory polskich tradycji, zwyczajów i umiejętności przekazywanych z pokolenia na pokolenie. Lista, tworzona od 2013 roku, obecnie zawiera 103 pozycje. W najnowszej aktualizacji znalazły się takie elementy jak kwestowanie na Starych Powązkach, Sobótka w Jastarni, krywulki łemkowskie, malarstwo Zalipia i Powiśla Dąbrowskiego, ozdoby świąteczne z opłatka w Dolinie Liwca oraz tradycje kulturowe Hazów/Chazów.

Tradycja kwestowania na Cmentarzu Stare Powązki w Warszawie to jedno z najbardziej znanych wydarzeń, odbywające się co roku w okresie Dnia Wszystkich Świętych oraz Dnia Zadusznego. Inicjatywa ta, rozpoczęta w 1975 roku przez Jerzego Waldorffa, angażuje szerokie grono znanych osób z różnych środowisk, które od lat wspierają działania Społecznego Komitetu Opieki nad Starymi Powązkami. Kwesta na tym warszawskim cmentarzu, będącym miejscem spoczynku warszawskich elit, stała się częścią tradycji wielu rodzin, przekazywaną z pokolenia na pokolenie.

W Dolinie Liwca żywa pozostaje tradycja wykonywania ozdób świątecznych z opłatka. Zwyczaj ten, sięgający XVIII wieku, był niegdyś powszechnie praktykowany na polskiej wsi. Opłatki, z których tworzone były przestrzenne wycinanki, miały chronić domy przed ogniem i piorunami. Dzięki staraniom lokalnych depozytariuszy, tradycja ta przetrwała do dziś i jest kontynuowana przez nieliczne, ale zaangażowane osoby.

Sobótka w Jastarni to inny przykład żywej tradycji, która łączy stare rytuały z nowoczesnymi elementami. Obchody Sobótki, przypadające na 23 czerwca, czyli wigilię św. Jana Chrzciciela, są współcześnie organizowane przez młodych mieszkańców Jastarni, zarówno chłopców, jak i dziewczęta. Tradycja ta przetrwała dzięki przekazywaniu obowiązków organizacyjnych z rocznika na rocznik, a widowiskowy korowód i ceremonie przyciągają zarówno lokalnych mieszkańców, jak i turystów.

Krywulki łemkowskie, czyli szerokie naszyjniki z koralików, to kolejny wpis na liście. Tradycja ich wykonywania jest szczególnie silna w Komańczy i okolicach, gdzie dawniej były one oznaką statusu społecznego. Do dziś krywulki są wykonywane zgodnie z dawnymi wzorami, wykorzystującymi motywy roślinne i solarne.

Malowanki zalipiańskie, które zdobią wnętrza i elewacje domów w Zalipiu i Powiślu Dąbrowskim, to tradycja sięgająca końca XIX wieku. Kobiety w tych regionach zaczęły ozdabiać swoje domy jasnymi plamami wapna, które z czasem przekształciły się w bardziej skomplikowane motywy roślinne i zoomorficzne. W latach powojennych tradycja ta odżyła, a dziś malowane domy stały się jednym z symboli polskiej kultury ludowej.

Ostatni nowy wpis na liście dotyczy tradycji kulturowych Hazów/Chazów, mikroregionu w południowo-zachodniej Wielkopolsce. Osadnicy z północnego Śląska wykształcili tam unikalną tożsamość, która obejmuje m.in. rękodzieło artystyczne, takie jak biały haft, oraz unikalne zwyczaje obrzędowe. Szczególnie charakterystyczne są tamtejsze domy z małymi okienkami w ścianach szczytowych, które ustawione są szczytami do drogi, co miało chronić je przed wylewami rzek.

Te nowe wpisy na Krajowej liście niematerialnego dziedzictwa kulturowego podkreślają różnorodność i bogactwo polskich tradycji, które mimo upływu czasu wciąż są pielęgnowane i przekazywane kolejnym pokoleniom.

Nowe tradycje na Krajowej liście niematerialnego dziedzictwa kulturowego

Kategoria: Edukacja, Kultura i Sport

Opublikowano: piątek, 30, sierpień 2024 08:08

Tomasz Smaś

Odśłony: 702

Źródło: MKiDN